



UNIUNEA EUROPEANĂ



Fondul Social European  
POSDRU 2007-2013



Instrumente Structurale  
2007-2013



OIOPSDRU

MINISTERUL  
EDUCAȚIEI ȘI  
CERCETĂRII  
ȘTIINȚIFICE



Universitatea Spiru Haret  
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, parter, cam.4, București, sect. 2 @ clio@spiruharet.ro

☎ 021.455.1720

🌐 www.clio.spiruharet.ro

CLIO

POSDRU/156/1.2/G/139498

## **A 7.2 a Lista de invitați pentru Workshop-ul cu tema "Rețeaua CLIO – prezență activă în Valorizarea Patrimoniului"**

### **Propuneri de invitați pentru workshop-ul "Rețeaua CLIO – prezență activă în Valorizarea Patrimoniului"**

1. Conf. univ. dr. Dragoș Rădulescu – Președinte al Patronatului Național al Agențiilor de Turism
2. Ion Andrei – Director CEDES – Cercetare Dezvoltare – organizator cursuri autorizate ANC, în domeniul turismului: Manager în Activitatea de Turism, Director de Hotel, Director de Restaurant, Director de Agenție de Turism, Agent de Turism-Ghid, Ghid Național de Turism, ș.a.
3. Dr. Mohammad Murad – Președinte Federația Patronatelor din Turismul Românesc



UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European  
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale  
2007-2013

OIPOSDRU

MINISTERUL  
EDUCAȚIEI ȘI  
CERCETĂRII  
ȘTIINȚIFICEUniversitatea Spiru Haret  
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, parter, cam.4, București, sect. 2 @ clio@spiruharet.ro

☎ 021.455.1720

🌐 www.clio.spiruharet.ro

CLIO

POSDRU/156/1.2/G/139498

## A 7.2 a Punctaj tematic pentru Workshop-ul cu tema "Rețeaua CLIO – prezență activă în Valorizarea Patrimoniului"

### Propunere temă de discuție: *Implicarea partenerilor sociali în valorizarea patrimoniului și direcții de acțiune specifice*

ONG-urile și administrația locală pot contribui la conservarea patrimoniului cultural. Odată stabilită această premisă se consideră că este necesară încurajarea implicării lor continue în managementul direct al siturilor și colecțiilor sau alte obiective de patrimoniu.

Rețelele de colaborare dintre administrația locală și ONG-uri pe probleme de patrimoniu cultural sunt încurajatoare, însă încă destul de limitate. Se resimte nevoia extinderii lor în scopul consolidării unei astfel de legături, iar o unealtă importantă poate fi însuși suportul legislativ. Aceste entități sunt invitate să ajute în special acele zone unde instituțiile publice nu pot acoperi nevoile locale din insuficiența resurselor umane și financiare.

Rolul tradițional al sectorului privat în domeniul patrimoniului cultural a fost acela de sponsor al proiectelor individuale, implicând de obicei activități de conservare a importante monumente naționale sau locale. Această abordare parțială a sponsorizării private în domeniul cultural arată semnele unei transformări graduale în favoarea unor inițiative mai structurate și pe

termen lung. O soluție propusă în acest context este „adoptarea” obiectivelor patrimoniului cultural de către întreprinderi sau companii private, o astfel de măsură fiind benefică la nivel local și putând deveni fundamentul unei comunități solide cu o dimensiune economică puternică.



UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European  
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale  
2007-2013

GOVERNUL ROMÂNIEI

MINISTERUL  
EDUCAȚIEI ȘI  
CERCETĂRII  
ȘTIINȚIFICEUniversitatea Spiru Haret  
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oamenii

✉ Str. Italiană, nr. 28, parter, cam.4, București, sect. 2 @ clio@spiruharet.ro

☎ 021.455.1720

🌐 www.clio.spiruharet.ro

CLIO

POSDRU/156/1.2/G/139498

O formă deja prezentă a acestui tip de colaborare o reprezintă numărul crescut al atracțiilor patrimoniului cultural care sunt administrate privat, inclusiv muzeele private.

Administrația locală, ONG-urile și sectorul privat pot constitui parteneriate importante pentru instituțiile publice responsabile în dezvoltarea sectorului patrimoniului cultural.

Accesul public este fundamentală în managementul patrimoniului cultural. Activitățile de conservare și expunere sunt justificate ca un mijloc de garantare a dreptului de acces la resursele culturale de valoare atât în prezent cât și în viitor.

Deși sunt strâns legate, pentru a servi aceluiși scop, conservarea și prezentarea patrimoniului cultural sunt considerate domenii de sine stătătoare. Ambele domenii sunt reglementate juridic în aplicarea lor, au dezvoltat politici, etici profesionale și standarde, precum și *ghiduri de bune practici*. Acestea sunt integrate în contextul internațional, atât în sfera muzeelor și conservării,

cât și la nivel mai amplu, al sectorului patrimoniului cultural. Toate instituțiile patrimoniului cultural care intră în sfera de decizie a Ministerului Culturii și Cultelor joacă un rol cheie în ceea ce privește garantarea accesului public și managementului

prezentării și conservării patrimoniului cultural. Dincolo de serviciilor publice, atât ONG-urile cât și sectorul privat sunt actori cheie în aceste domenii de activitate, atât ca promotori, cât și ca investitori direcți în creșterea calității domeniului.

Un alt aspect al accesibilității și expunerii este investiția în expozițiile temporare cu teme ale patrimoniului cultural și cu intenția de a fi acțiuni promoționale în afara țării. Organizarea acestor expoziții la un standard calitativ



UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European  
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale  
2007-2013MINISTERUL  
EDUCAȚIEI ȘI  
CERCETĂRII  
ȘTIINȚIFICE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret  
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, parter, cam.4, București, sect. 2 @ clio@spiruharet.ro  
☎ 021.455.1720 🌐 www.clio.spiruharet.ro

CLIO  
POSDRU/156/1.2/G/139498

crescut este la costuri ridicate în activitatea muzeală, în special datorită asigurării și costurilor de transport.

Creșterea accesului public la obiectivele patrimoniului cultural este direct proporțional cu conservarea și recunoașterea lor.

Accesul public poate fi îmbunătățit, având în vedere anumite nevoi stringente precum:

- educația în probleme ale patrimoniului cultural (să implice toate grupele de vârstă și toate nivele educaționale).

- susținerea valorilor diversității culturale și egalității la nivel social ca mijloc de extindere a nivelului de acces și a nivelului de participare la patrimoniul cultural.

- promovarea accesului fizic și intelectual la bunurile patrimoniului cultural pentru grupurile dezavantajate social precum cele cu dezabilități sau persoanele de vârstă a treia.

- publicarea constantă a cercetărilor științifice cu privire la problematicile patrimoniului cultural.

Educația este resursa națională cea mai importantă, iar patrimoniul cultural este asociat sectorului educațional. Stakeholderi în acest sector sunt atât instituțiile publice de profil, cât și cele universitare sau alte nivele educaționale alături de ONG-uri.

Marea varietate a resurselor patrimoniului cultural din România reprezintă un bun în sine și poate deveni un stimul pentru cercetători, experți locali sau străini.

Informația academică despre patrimoniul cultural, impactul său asupra vieților noastre, rolul său în economia locală și informațiile cu privire la protejarea și informațiile despre salvagardare și protecție ar trebui să înceapă de



UNIUNEA EUROPEANĂ



Fondul Social European  
POSDRU 2007-2013



Instrumente Structurale  
2007-2013



MINISTERUL  
EDUCAȚIEI ȘI  
CERCETĂRII  
ȘTIINȚIFICE

OIOPSDRU



Universitatea Spiru Haret  
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, parter, cam.4, București, sect. 2 @ clio@spiruharet.ro

☎ 021.455.1720

🌐 www.clio.spiruharet.ro

CLIO

POSDRU/156/1.2/G/139498

la învățământul secundar în special prin editarea de cărți, crearea unor portaluri on-line și organizarea unor vizite la obiectivele patrimoniului cultural.

Se pot identifica următoarele lipsuri:

- investiția în cercetare este limitată și nestructurată;
- se propune promovarea bazei de date și a unui portal exclusiv al datelor din domeniul patrimoniului cultural din România (CIMEC);
- fondurile financiare pentru cercetare în scopurile educaționale sunt greu accesibile și lipsesc în genere.

Aceste probleme pot fi depășite prin dezvoltarea unei abordări coordonate în privința problematicii cercetării și educației, implicând toți stakeholderii, inclusiv folosirea fondurilor disponibile și a datelor despre patrimoniul cultural din resursele deja disponibile pentru o mai bună comunicare cu publicul.

### **Direcții generale de acțiune**

- participarea societății civile
- îmbunătățirea administrației în sectorul PC
- întrebuintarea durabilă a resurselor patrimoniului
- îngrijirea și utilizarea resurselor culturale



## Reuniune semestrială DO's and DONT'S

### Bune practici internaționale privind valorizarea patrimoniului prin turism cultural

Pe plan internațional, fenomenul de dezvoltare și diversificare a turismului cultural se datorează unui proces de deschidere politică și economică. Acest fapt a determinat o intensificare a liberei circulații a persoanelor, extinderea toleranței, apropierea dintre religii și culturi.

În acest context, ultimele decenii au arătat o multiplicare a călătoriilor de cunoaștere culturală, caracterizate prin mai mult dinamism și lipsă de monotonie, experiență turistică mai mare.

Abordând problematica turismului cultural în câteva țări cu tradiție au rezultat câteva **puncte comune** (Grecia, Spania, Italia, Franța, Israel, Turcia etc.):

- existența unor valoroase obiective culturale, de factură istorică, arhitecturală, religioasă, laică, multe fiind deja renumite pe plan mondial;
- o bază materială complexă, diversificată (hoteluri cu confort deosebit, hanuri, popasuri, campinguri, ș.a.) amplasate în apropierea obiectivelor turistice, dar și în lungul circuitelor turistice intens solicitate de către turiști;
- o vastă rețea de căi de comunicație (rutieră, feroviară, aeriană, maritimă) care au menirea de a facilita accesul către zonele sau punctele de interes pentru turiștii iubitori de cultură, la nivelul



standardelor internaționale; la acestea se asociază punctele de trecere frontieră și simplificarea procedurilor de viză și călătorie;

- realizarea unei structuri diversificate de alimentație care să permită satisfacerea celor mai variate cerințe de a beneficia de un minim de servicii turistice de calitate în acest sector de activitate; accentul este pus pe existența unui echilibru între gastronomia clasică și cea tradițională, din dorința de a promova și specificul regional și național;
- asigurarea securității și siguranței obiectivelor culturale, dar și a turiștilor; acest aspect este avut în vedere mai ales în turismul cultural religios și de pelerinaj, unde afluxurile turistice sunt mari;
- o rețea comercială dezvoltată, axată pe o multitudine de magazine de dimensiuni medii și mici care pun în vânzare copii după unele exponate valoroase, obiecte artizanale și religioase; cele mai căutate rămân diversele suveniruri religioase de turiștii veniți din toate colțurile planetei;
- menținerea unui grad redus de poluare și de păstrare a peisajelor naturale existente, a vechilor perimetre construite; procesul de reînnoire și modernizare de tip urban este mult mai atent controlat și ambientul regional și local;
- derularea unor acțiuni de promovare agresivă, menite să asigure atragerea unor segmente variate de turiști pentru a asigura o valorificare cât mai bună a bazei tehnico-materiale existente și resurse financiare pentru acțiunile de restructurare-conservare a obiectivelor culturale;
- sprijinirea parteneriatului public privat, menit să pună în aceeași ecuație, administrațiile publice locale și societățile comerciale,



MINISTERUL  
EDUCAȚIEI ȘI  
CERCETĂRII  
ȘTIINȚIFICE



Universitatea Spiru Haret  
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, parter, cam.4, București, sect. 2 @ clio@spiruharet.ro

☎ 021.455.1720

🌐 www.clio.spiruharet.ro

CLIO

POSDRU/156/1.2/G/139498

agențiile de turism, dar și instituțiile culturale pentru a găsi cele mai bune soluții de punere în valoare prin turism;

- ameliorarea și modernizarea dotărilor de infrastructură care vizează serviciile edilitare, tehnice, publice și private; acestea participă la completarea serviciilor turistice principale și asigură accesul, creșterea atractivității turistice;
- existența unei forțe de muncă calificate în turism, pregătită a face față fluxurilor turistice; în plus, poate face față mai multor activități pe durata unei zile, asigurând o deservire atentă a turiștilor.

Toate aceste elemente constituie cadrul propice dezvoltării turismului cultural. În ce privește situația pe țări și grupuri de țări, problemele diferă semnificativ în funcție de preocupările de valorizare a patrimoniului, de încurajarea și stimularea acestei forme de vacanță.

■ **Franța** reprezintă o țară cu o veche istorie, care se face cunoscută mai ales prin vestigiile artei romane, a celei din Evul Mediu, continuând cu Renașterea, perioada premodernă și contemporană. Astfel, Franța Modernă este renumită pentru câteva obiective culturale și religioase cu caracter de unicat:

- Centrul istoric de la *Cluny*, al doilea ansamblu de arhitectură civilă romană din Europa; în cadrul acestuia abația *Vezelay*, capodoperă a artei romane, face parte din Patrimoniul Mondial UNESCO;
- Provincia *Poitou - Charente* include circa 600 de monumente laice și religioase din perioada romană și medievală, renumite fiind bisericile din *Angouleme*, *Poitiers*, *Aulnay*, la care se adaugă și renumite podgorii de *Cognac*, locul de origine a acestui tip de băutură alcoolică, cunoscută de toată lumea;
- Regiunea *Midi-Pirenees*, cu veritabile bijuterii ale artei și arhitecturi medievale și romane, un loc aparte îl deține bazilica *St. Sernim* din





MINISTERUL  
EDUCAȚIEI ȘI  
CERCETĂRII  
ȘTIINȚIFICE



Universitatea Spiru Haret  
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, parter, cam.4, București, sect. 2 @ clio@spiruharet.ro

☎ 021.455.1720

🌐 www.clio.spiruharet.ro

CLIO

POSDRU/156/1.2/G/139498

Toulouse, cel mai mare edificiu roman din Europa, apoi catedrala din Consernans;

- Provincia *Nord Bretagne* cuprinde în mod deosebit mănăstirea Mont Saint Michel, care ridică pe un promontoriu stâncos, domină marea din jur, care apoi include vizitarea portului Brest.

Punctul central de atracție a turiștilor în Franța este reprezentat de capitala sa, **Paris**, unul dintre cele mai importante centre turistice, culturale, economice, politice, financiare ale Europei. Acesta este cel mai vizitat oraș din lume, având o ofertă generoasă constituită din 1800 de monumente clasificate, 140 de muzee și 145 de teatre.

Principalele puncte de atracție ale Parisului sunt:

#### - **Arcul de Triumf**

Este considerat simbolul istoriei naționale franceze. Construcția sa a început în anul 1806 în perioada lui Napoleon I, pentru a celebra victoriile armatei franceze și s-a terminat în anul 1836 sub domnia lui Louis-Philippe. Marele arc este punctul de intersecție a 12 bulevarde care îl înconjoară, cel mai cunoscut dintre ele fiind Champs-Élysées. Scările urcă pe acoperiș, la 50 m, redând o priveliște panoramică a simetriei Parisului. Sub Arcul de Triumf, există o flacăra care arde pentru Soldatul Necunoscut din timpul Primului Război Mondial. În fiecare seară la ora 18 se desfășoară ceremonia întreținerii flăcării.

#### - **Muzeul Orsay**

Mai mult decât un muzeu, grandioasa structură, construită inițial ca gară pentru Târgul Mondial din 1900, captează atenția prin încăperile luminoase, precum și galeria centrală înaltă și inundată de lumină, care pun în valoare unele dintre cele mai importante opere de artă din lume. Colecția permanentă cuprinde întreaga gamă de arte frumoase, de la mijlocul secolului al XIX-lea până la începutul secolului al XX-lea. Etajul superior este dedicat impresioniștilor și



UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European  
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale  
2007-2013

OIPOSDRU

MINISTERUL  
EDUCAȚIEI ȘI  
CERCETĂRII  
ȘTIINȚIFICEUniversitatea Spiru Haret  
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, parter, cam.4, București, sect. 2 @ clio@spiruharet.ro

☎ 021.455.1720

🌐 www.clio.spiruharet.ro

CLIO

POSDRU/156/1.2/G/139498

postimpresioniștilor, cu opere celebre de Monet, Renoir, Degas, Cezanne, Pissaro, Sisley și Van Gogh. Pe lângă colecțiile permanente, muzeul oferă și expoziții temporare, prin rotație.

Terasa în aer liber de la nivelul cinci al muzeului oferă o priveliște încântătoare asupra Senei și a clădirilor istorice aflate pe malul acesteia. Recent reconstruitul pod pietonal Passarelle de Solferino de peste Sena, leagă Muzeul Orsay printr-un grațios arc de oțel de Jardin des Tuileries, de pe Malul Drept.

### - Muzeul Luvru

Fostă reședință regală, cu o istorie de 800 de ani, Luvru este unul dintre cele mai mari muzee din lume, găzduind de la opere ale civilizațiilor antice până la cele din secolul al XX-lea. Muzeul are 35000 de opere expuse, ceea ce reprezintă doar 10% din operele pe care le deține. Este renumit pentru piese excepționale cum sunt *Mona Lisa*, denumită afectuos de către francezi „La Joconde”, *Venus din Milo*, *Victoria înaripată*, *Psyche și Cupid*, opera lui Da Vinci *Feciora cu Pruncul și Sfânta Ana* și *Pluta Meduzei* de Gericault. În curtea interioară, se află *Pyramid du Louvre*, a arhitectului I M Pei, o construcție modernă din sticlă.

### - Turnul Eiffel

Turnul construit de Gustave Eiffel pentru Expoziția universală din 31 marie 1889 care celebra centenarul Revoluției Franceze de la 1789, din metal filigranat în forma literei „A” a devenit simbolul Franței în întreaga lume. Acesta are 324 m înălțime și 1665 de trepte, existând lifturi spre cele trei niveluri. Recunoașterea sa este dată de numărul impresionant de vizitatori: peste 236 de milioane până la 31 decembrie 2007.

### - Jardin des Tuileries



UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European  
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale  
2007-2013

OIPOSDRU

MINISTERUL  
EDUCAȚIEI ȘI  
CERCETĂRII  
ȘTIINȚIFICEUniversitatea Spiru Haret  
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, parter, cam.4, București, sect. 2 @ clio@spiruharet.ro

☎ 021.455.1720

🌐 www.clio.spiruharet.ro

CLIO

POSDRU/156/1.2/G/139498

Este cel mai vechi parc din Paris în care se găsesc sculpturi ale artiștilor Rodin, Henry Moore și Max Ernst. O sculptură recent adăugată este Arbre des Voyelles, de Giuseppe Penone, reprezentând un arbore căzut, realizat din bronz. La capătul vestic al parcului sunt deschise expozițiile Galeriei Naționale Jeu de Paume și Muzeul Orangerie. În prezent parcul este declarat sit al Patrimoniului Cultural Mondial UNESCO.

### **- Bastilia**

Reprezintă simbolul Revoluției Franceze, când, în anul 1789, locuitorii Parisului au eliberat prizonierii din închisoarea Bastilia și au ridicat armele împotriva aristocraților și monarhilor. Colonne de Juillet, cu o înălțime de 51,5 m, comemorează victimele celor două războaie care au urmat (în anii 1830 și 1848), îngropate în criptă. Bastille se află în centrul pieței Place de la Bastille, iar în vârf are o statuie a libertății.

### **- Cimitirul Pere-Lachaise**

Acesta este întins pe o suprafață de 44 ha și reprezintă unul dintre cele mai vizitate locuri, datorită personalităților înmormântate aici: Moliere, Apollinaire, Chopin, Modigliani, Proust, Oscar Wilde etc.

### **- Notre Dame**

Este o catedrală gotică, construită pe o insulă a Senei și reprezintă unul dintre cele mai cunoscute monumente de arhitectură religioasă ale Parisului. Din fața catedralei pornește o scară spre Cripta arheologică a Parvis de Notre Dame în care se găsesc vestigiile ale unor civilizații trecute, de la galo-romani până în secolul al XIX-lea.

### **- Domul Invalizilor**

Ușor de recunoscut datorită domului său aurit, acesta a fost construit în timpul domniei lui Ludovic al XIV-lea pentru a adăposti soldații răniți. O parte a lui funcționează și astăzi ca spital. În cadrul lui există 5 muzee, inclusiv Muzeul



MINISTERUL  
EDUCAȚIEI ȘI  
CERCETĂRII  
ȘTIINȚIFICE



Universitatea Spiru Haret  
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oamenii!

✉ Str. Italiană, nr. 28, parter, cam.4, București, sect. 2 @ clio@spiruharet.ro  
☎ 021.455.1720 🌐 www.clio.spiruharet.ro

CLIO  
POSDRU/156/1.2/G/139498

Armelor. Foarte important este faptul că aici este înmormântat Napoleon I, a cărui cenușă este protejată într-un sarcofag ce conține 6 sicrie de fier, plumb și lemn.

Alături de aceste atracții turistice, se pot enumera multe altele, precum: Cartierul Latin, Champs-Elysees, Conciergerie, Montmartre, Pantheon, Tour Montparnasse etc.

Franța rămâne în atenția turiștilor și prin importante palate, castele (Valea Loirei), arhitectura valoroasă din localitățile din Valea Dardagne, Alsacia, Coasta de Azur, etc. Un loc special în plan religios rămâne micul oraș *Lourdes*. Alături de alte locuri culturale ale Franței, Lourdes, situat în provincia Haute-Pirenees, rămâne un loc renumit pentru pelerinaj dedicat aparițiilor Fecioarei Maria și a unor evenimente religioase deosebite.

De remarcat sunt informațiile statistice oferite de direcțiile de turism din cadrul unor organisme guvernamentale. În Franța, din analiza atentă a datelor statistice existente, se pot trage anumite concluzii privind turismul cultural: din totalul fluxurilor turistice înregistrate (sosiri), circa 10,0 % sunt axate pe subformele de turism cultural (pelerinaj religios, etnografic, arheologic și istoric, muzeal și memorial etc.). Provinciile care înregistrează un procent mai mare sunt Pays de la Loire (5,7 %), Rhone des Alpes (10,9 %), Provence Cote d'Azur (6,8 %), Ile de France (26,2 %), Bretagne (4,9 %), teritorii care dețin și un număr important de obiective culturale.

În evaluarea făcută de cercetătorii francezi activitățile culturale sunt exprimate în număr de sejururi efectuate și în alți indicatori consacrați (înnoptări, activități culturale). Pe baza datelor prezentate a rezultat că în general, persoanele de sex feminin sunt mult mai interesate de a vizita, cunoaște obiective culturale, decât cei de sex masculin (48,3 % femei și 51,7 % bărbați). Un aspect aparte este dat de faptul că cei din mediul rural sunt mai interesați să



UNIUNEA EUROPEANĂ



GUVERNUL ROMÂNIEI



MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

Fondul Social European  
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale  
2007-2013MINISTERUL  
EDUCAȚIEI ȘI  
CERCETĂRII  
ȘTIINȚIFICE

OIPOSDRU

Universitatea Spiru Haret  
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, parter, cam.4, București, sect. 2 @ clio@spiruharet.ro

☎ 021.455.1720

🌐 www.clio.spiruharet.ro

CLIO

POSDRU/156/1.2/G/139498

participe și să viziteze asemenea obiective turistice care țin de patrimoniul cultural. Evaluarea mai în detaliu a segmentelor de turiști arată că în mare parte acestea dețin venituri medii și mari (60 %), iar în proporție de 54 % sunt căsătoriți<sup>83</sup>.

După nivelul de pregătire și educație se constată că circa 4,6 % dețin doar studii primare, 6,2 % studii secundare, 51,2 % școli postliceale tehnice și economice, 22,9 % studii superioare. Prin urmare cei mai interesați să-și completeze orizontul cultural sunt cei care au pregătire tehnică și economică, deținând puține cunoștințe în domeniul artelor frumoase.

Sub aspectul veniturilor, există o împărțire diferențială după capacitatea individuală sau de familie pentru a aloca anumite resurse financiare pentru activități turistice în domeniul cultural. În familiile unde veniturile sunt sub 900 de euro, participarea este doar de 8,8 %, în cele cu 901-1500 euro participarea a fost de 21,5 %, între 1501-2300 euro de 29,3 %, între 2301-3000 euro cu 23,4 %, între 3001-5300 euro cu 15,1 %, peste 5301 euro, doar 2,0 %. Aceste date arată de fapt că cei cu venituri medii și mici sunt mult mai interesați de subformele turismului cultural decât cei cu venituri mari.

De altfel, familiile cu venituri substanțiale pe membru de familie alocă resurse financiare importante pentru practicarea anumitor sporturi (schi nautic, sporturi extreme) și sunt interesate de practicarea în timpul liber a unor activități recreative (călărie, grădinărit, bricolage, pescuit și vânatoare sportivă etc.). Un alt aspect arată că la nivelul categoriilor de populație activă și inactivă, circa 60,5 % din deplasările în turismul cultural sunt efectuate de pensionari (mai ales în turismul rural religios și de pelerinaj, muzeal), cei în activități liberale și angajații publici au o participare mult mai redusă, de 16 %, agricultorii cu 1,0 %, iar studenții cu doar 0,5 % și cei inactivi cu 11,2 % .



MINISTERUL  
EDUCAȚIEI ȘI  
CERCETĂRII  
ȘTIINȚIFICE



Universitatea Spiru Haret  
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oamenii!

✉ Str. Italiană, nr. 28, parter, cam.4, București, sect. 2 @ clio@spiruharet.ro

☎ 021.455.1720

🌐 www.clio.spiruharet.ro

CLIO

POSDRU/156/1.2/G/139498

Pe baza datelor înregistrate, activitățile în turismul cultural cu toate subformele sale se desfășoară cu precădere în centre urbane - 53,2 %, iar în rural doar 35,7 %, restul fiind reprezentat de zonele de litoral, montane, și altele din regiunile de câmpie, luncă și deltă. În turismul de pelerinaj și cel religios sunt vizitate în mod special marile catedrale și ansamblurile religioase cunoscute pentru minuni mariale (Lourdes).

Comparativ cu alte forme de turism (litoral, balnear, montan, ecologic, etc.) sezonalitatea este mai puțin evidentă. Astfel, multe sejururi culturale se înregistrează între lunile aprilie-iunie și apoi toamna în lunile septembrie, octombrie, noiembrie. Primăvara deține circa 17 % din totalul activităților turistice culturale și 33 % sezonul de toamnă.

Ceea ce este deosebit de interesant este faptul că în turismul cultural foarte solicitate sunt unitățile de cazare situate de-a lungul unor itinerarii culturale consacrate. Acestea sunt solicitate în proporție de 40%, iar cele aflate la prieteni, reședințe secundare, rude, dețin doar 15 %.

■ **Italia** este a doua țară europeană recunoscută pentru multitudinea și diversitatea obiectivelor culturale, unele de mare valoare internațională.

Un loc aparte îl deține capitala țării - **Roma**, situată pe malul râului Tibru, având o istorie îndelungată (întemeiată în anul 753 î.Hr.), fiind de-a lungul secolelor capitala Republicii Romane, a Imperiului Roman și a Italiei moderne. Este presărată de monumente istorice de origine romană, etruscă, renascentistă și barocă. Principalele atracții turistice din Roma sunt<sup>84</sup>:

- *Colosseumul*, construit în timpul perioadei înfloritoare a Imperiului Roman, între anii 70-80 d. Hr. A reprezentat cel mai mare amfiteatru din Roma, ce găzduia spectacole cu gladiatori, lupte cu animale etc. Termenul de Colosseum provine de la statuia colosală - de 36 de metri - care îl reprezenta pe



UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European  
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale  
2007-2013MINISTERUL  
EDUCAȚIEI ȘI  
CERCETĂRII  
ȘTIINȚIFICEUniversitatea Spiru Haret  
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, parter, cam.4, București, sect. 2 @ clio@spiruharet.ro

☎ 021.455.1720

🌐 www.clio.spiruharet.ro

CLIO

POSDRU/156/1.2/G/139498

Nero în chip de zeu al soarelui, odinioară amplasată lângă amfiteatru, demolată ulterior. Monumentul este un simbol al măreției arhitecturii romane, are 80 de intrări sub formă de arc, permițând ca peste 50000 de spectatori să se așeze într-un interval de 10 minute;

- *Forumul Roman* este cel mai semnificativ dintre așezămintele antice. Acesta a reprezentat inima Republicii Romane - așezământ comercial, de rugăciune, de întruniri sociale, demonstrații și anunțuri politice;

- *Colina Capitoliului* este una dintre cele 7 coline renumite ale Romei fiind considerată centrul Imperiului Roman; aici se află Templul lui Jupiter Capitolinus (ridicat în anul 509 î.Hr.); astăzi punctul central al zonei este reprezentat de Piața Capitoliului (Piazza del Campidoglio), proiectată la origine de Michelangelo în anul 1530, sub auspiciile Papei Paul al III-lea;

- *Monumentul lui Vittorio Emanuele* este dedicat primului rege al Italiei de după unificarea din anul 1870; a fost construit între 1885-1911;

- *Panteonul* reprezintă alături de Colosseum cele mai bine conservate structuri romane din oraș. A fost templu din anul 27 î.Hr., pe timpul domniei lui Marius Agrippa dar a fost reconstruit de împăratul Hadrian la începutul secolului al II-lea d.Hr. Una dintre adăugirile importante a fost acoperișul sub formă de cupolă cu dimensiunile de 43m pe 43m. Panteonul a fost consacrat ca biserică în secolul al VII-lea, după descoperirea unor oseminte creștine. Din secolul al XIX-lea, a fost utilizat și ca așezământ funerar pentru monarhii italieni, incluzând primul rege al Italiei, Vittorio Emanuele al II-lea. Artistul Raphael este înmormântat tot aici.

- *Piața Navona*, cea mai animată din Roma, a fost la origine utilizată pentru cursele de cai. Actuala înfățișare datează din secolul al XVII-lea, când au fost construite frumoasele palate și bisericile de către papa Innocent al X-lea. De-a lungul pieței sunt presărate trei fântâni în stil baroc, toate proiectate de



Bernini în jurul anului 1651: Fântâna Celor Patru Fluvii este cea mai renumită, fiecare sculptură reprezentând cele mai importante fluvii din acea perioadă: Nilul, Dunărea, Gangele și rio de la Plata; Fântâna Maurului; Fântâna lui Neptun îl reprezintă pe zeul mării luptându-se cu un monstru marin;

- *Fântâna Trevi (Fontana di Trevi)* este cea mai grandioasă fântână arteziană în stil baroc din Roma. A fost începută de arhitectul Salvi în anul 1732 și terminată în anul 1762 de arhitectul Panini, ea reprezentând pe Neptun în picioare, într-o caleașcă trasă de cai, în fața unui arc de triumf;

- *Treptele din Piața Spaniei* au fost construite în anul 1725 de Francisco de Sanctis ca mijloc de a ajunge la biserica Trinita del Monti din vârful colinei. Cele trei șiruri de trepte au fost concepute pentru a reflecta cele trei imagini ale Sfintei Treimi;

- *Biserica San Clemente* este una dintre cele mai interesante biserici din Roma. Ea este o clădire cu trei niveluri: basilica din secolul al XX-lea coboară până la o biserică din secolul al IV-lea care la rândul ei a fost ridicată pe o clădire de locuințe din secolul I care găzduia în curtea sa un templu mitraic ridicat în cinstea unui cult răspândit în timpul Romei imperiale;

- *Biserica Santa Maria del Popolo* datează din secolul al XV-lea și a fost modernizată de Bernini. Aici sunt mormintele a douăzeci de cardinali;

- *Pallazo Doria Pamphili* găzduiește Galleria Doria Pamphili unde se pot admira superbe picturi de Tizian, Caravaggio, Rafael. Cea mai deosebită operă din colecție este portretul Papei Innocentiu al X-lea, realizat de Velasquez<sup>85</sup>.

Alte puncte de interes turistic major din Italia sunt: **Vatican** (reprezintă capitala Bisericii Catolice, care se remarcă prin: Biserica Sf. Petru construită între anii 1506-1626, fiind cea mai mare biserică din lume - 143 m înălțime și 15160 m<sup>2</sup> suprafață la construcția căreia au contribuit Bramante, Michelangelo, Giacomo della Porta, Carlo Maderno; Muzeele Vaticanului reprezintă o imensă





MINISTERUL  
EDUCAȚIEI ȘI  
CERCETĂRII  
ȘTIINȚIFICE



Universitatea Spiru Haret  
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, parter, cam.4, București, sect. 2 @ clio@spiruharet.ro

☎ 021.455.1720

🌐 www.clio.spiruharet.ro

CLIO

POSDRU/156/1.2/G/139498

colecție de încăperi și galerii găzduită de fostele Palate Papale din secolele XV-XVI, dintre care cea mai renumită este Capela Sixtină - care reprezintă triumful artei frescelor, deoarece pereții laterali sunt acoperiți cu picturi de Botticelli, Pinturicchio și Ghirlandaio iar bolta a fost pictată de Michelangelo între anii 1508-1512, reprezentând minunatul tablou al Creației și care s-a dovedit a fi cea mai valoroasă operă a sa și una dintre cele mai reușite opere de artă din întreaga lume); **Milano** (al doilea oraș ca mărime al Italiei, pus în valoare de: Domul - construit în stil gotic între anii 1378-1858 este cel mai important obiectiv turistic al orașului, ornamentat cu 4440 de statui; Teatrul La Scala -cel mai important teatru de operă din lume, construit în anul 1778; Biserica Santa Maria delle Grazie - adăpostește în fosta sa sală de mese Cina cea de Taină - Il Cenacolo sau La Ultima Cena care reprezintă una dintre cele mai cunoscute picturi din istoria universală a artelor, realizată de Leonardo da Vinci în perioada 1494-1497 pentru patronul său ducele Lodovico Sforza<sup>87</sup>; Castelul Sforza - sec. XIV este fortăreață, bibliotecă și muzeu ce deține opere ale lui Bramante, Leonardo da Vinci, Michelangelo - Pieta Rondandini ); **Bologna** (Domul - 1747 în stil gotic; cea mai veche universitate din Europa datată di anul 1119 ce are o faimoasă bibliotecă și o pinacotecă); **Veneția** (oraș așezat în lagună, pe 118 insule remarcat prin: Bazilica San Marco - construită în anul 1094 în stil venețian-oriental; Palatul Dogilor - sec. XV-XVI ; Grand Canale - lung de 7 km și lat de 45-70m este străbătut de vapoare și gondole și flancat de palate în culori, realizate indeosebi între secolele XIII-XVIII, într-o mixtură de stiluri: bizantin, gotic, renașentist și baroc; Piața San Marco, descrisă de Napoleon Bonaparte ca fiind cel mai elegant salon din Europa, reprezintă cel mai important punct de atracție din oraș); **Rimini** (deține numeroase monumente romane, etrusce, bizantine și este cea mai cunoscută stațiune balneară la Marea Adriatică).



UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European  
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale  
2007-2013

OIPOSDRU

MINISTERUL  
EDUCAȚIEI ȘI  
CERCETĂRII  
ȘTIINȚIFICEUniversitatea Spiru Haret  
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oamenii!

✉ Str. Italiană, nr. 28, parter, cam.4, București, sect. 2 @ clio@spiruharet.ro

☎ 021.455.1720

🌐 www.clio.spiruharet.ro

CLIO

POSDRU/156/1.2/G/139498

Alături de acestea, alte destinații sunt reprezentate de Ravenna, Padova, Genova, Florența, Napoli, Pisa, Palermo etc. care prin continuitate în plan istoric au reușit să păstreze valori culturale deosebite.

■ Peninsula Iberică a rămas cunoscută prin **Spania**, care, datorită zestrei sale turistice de mare valoare, se situează între primele destinații turistice din lume. Numeroasele sale orașe păstrează valori inestimabile arhitecturale, artistice și istorice (Madrid, Barcelona, Sevilla etc.), iar altele pot fi considerate orașe-muzeu (Toledo, Cordoba, Segovia, Granada).

Una dintre principalele atracții ale turiștilor o constituie capitala Spaniei, orașul **Madrid**, aflat chiar în inima regatului, ce reprezintă un important centru cultural-științific din Europa și din lume, având în patrimoniu nenumărate opere de artă. Printre numeroasele obiective turistice ale acestui oraș, se regăsesc:

- *Muzeul Prado*, reprezintă principalul centru cultural al Madridului și unul dintre cele mai importante muzee ale lumii. Edificiul deschis în anul 1819 pentru a adăposti obiectele de artă adunate de monarhii spanioli, posedă astăzi cea mai bogată colecție de pictură vest-europeană, cuprinzând lucrări semnate de Francisco Goya, Diego Velasquez, El Greco etc. Muzeul a beneficiat de pe urma legilor anticlericale din anul 1836, care au obligat mănăstirile, abațiile și bisericile să cedeze o mare parte din patrimoniul lor cultural instituțiilor publice.

- *Centrul de artă Regina Sofia*, înființat în anul 1986 de cea căreia îi poartă numele, a reușit să devină în câțiva ani una dintre cele mai puternice instituții culturale europene, întrecându-se în valoare cu Centrul Pompidou din Paris. Colecția de artă adunată aici cuprinde, în principal, operele triadei moderne spaniole, formate din Pablo Picasso, Salvador Dali și Joan Miro.

- *Muzeul Thyssen-Bornemisza* este găzduit în mai multe galerii spațioase din cadrul palatului Villahermosa, construit în secolul al XVIII-lea. Impresionanta sa colecție de artă cuprinde circa 800 de picturi ilustrând istoria



UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European  
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale  
2007-2013MINISTERUL  
EDUCAȚIEI ȘI  
CERCETĂRII  
ȘTIINȚIFICEUniversitatea Spiru Haret  
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, parter, cam.4, București, sect. 2 @ clio@spiruharet.ro

☎ 021.455.1720

🌐 www.clio.spiruharet.ro

CLIO

POSDRU/156/1.2/G/139498

culturală a Europei de Vest prin lucrări reprezentative pentru fiecare curent artistic major, începând de la goticul italian (secolul al XIII-lea) și până la extravagantul pop-art american (secolul al XX-lea).

Totodată, Madridul se află în topul preferințelor turiștilor și prin: Palatul Regal, Fântâna Cibelei, Poarta Soarelui etc. De asemenea, o altă atracție turistică de seamă a Spaniei o reprezintă orașul **Barcelona** (capitala Cataloniei), prin moștenirea sa culturală de excepție și prin dinamismul artelor contemporane și al arhitecturii. Principalele puncte de interes turistic ale Barcelonei sunt<sup>90</sup>:

- *Sagrada Familia*, considerată simbolul Barcelonei, este capodopera lui Antonio Gaudi, unul dintre arhitecții renumiți ai Spaniei. Construirea acestei biserici noncoformiste a început în anul 1882 și a fost proiectată cu trei fațade imense, reprezentând nașterea, moartea și învierea lui Iisus Hristos și cu 18 domuri învelite în mozaic și creneluri care să îi simbolizeze pe cei 12 apostoli, cei 4 evangheliști, pe Fecioara Maria și pe Iisus Hristos. În prezent încă se mai lucrează la construcția sa.

- *Monumentul lui Columb* comemorează întoarcerea triumfală a navigatorului la Barcelona din prima sa călătorie din Americi, în anul 1493. Edificiul îl reprezintă pe Crisofor Columb, fiind ridicat lângă sediul marinei catalane cu ocazia Expoziției Universale din anul 1888.

- *Muzeul Picasso* conține cea mai bogată colecție a lucrărilor lui Pablo Picasso din lume. Deși marele artist spaniol s-a născut în Andalucia, s-a mutat la Barcelona în anul 1895, când avea doar 14 ani și aici și-a petrecut anii de ucenicie. Colecția este adăpostită în trei castele medievale învecinate, urmărind cariera artistului în etapele formării sale.

Alte atracții turistice în Barcelona sunt: Arena Olimpică, Muzeul Național de Artă al Cataloniei, Parcul Guell, La Rambla (cel mai faimos bulevard din Spania) etc.



MINISTERUL  
EDUCAȚIEI ȘI  
CERCETĂRII  
ȘTIINȚIFICE



Universitatea Spiru Haret  
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oamenii!

✉ Str. Italiană, nr. 28, parter, cam.4, București, sect. 2 @ clio@spiruharet.ro  
☎ 021.455.1720 🌐 www.clio.spiruharet.ro

CLIO  
POSDRU/156/1.2/G/139498

Impresionante sunt în Spania și vechile case nobiliare, palatele, alături de impunătoare biserici, catedrale care au atras an de an numeroși turiști. Prezența arabă se face simțită prin păstrarea unor minarete și moschei (Sevilla, Cordoba, Grenada etc.).

Un loc deosebit de căutat de turiști este catedrala **Sf. Jacob de Compostella**, de fapt o biserică care deține moaște ale acestui sfânt, cunoscute a avea puteri miraculoase; media numărului de pelerini oscilează între 2,5-3,5 milioane anual, din care aproape un milion sunt turiști străini.

Alături de Spania, **Portugalia** ocupă un loc aparte în lumea culturală iberică. Localități precum Bilbao, Oviedo, Porto, Coimbra sunt recunoscute pentru valoarea monumentelor istorice. Așezarea cea mai renumită este **Fatima**, unde mănăstirea de aici atrage an de an, sute de mii de pelerini. Capitala Lisabona atrage prin vechile cartiere, bine păstrate încă din perioada medievală și renașcentistă, și importante muzee, de interes internațional (arheologie și istorie, artă veche etc.).

■ **Grecia** - situată la o răspântie geografică, îmbină elemente specifice Balcanilor, Orientului Mijlociu și Mediteranei. Atracția sa inegalabilă constă în multitudinea de vestigii antice, situate într-o ambianță naturală foarte frumoasă. Siturile clasice se află în sud, în jurul Atenei, pe țărmurile Atticii și ale Peloponesului, iar vestigiile macedonene pot fi văzute în nord-est. Mănăstiri și biserici bizantine se găsesc în toată țara și, în mod special, pe Muntele Athos<sup>91</sup>. Zonele turistice de mare interes ale Greciei sunt: Atena, Meteora, Salonic, Rodos, Creta, Delphi etc.

*Delphi* este locul unor temple antice, cu ruine ale sanctuarului zeului Apollo. Un loc aparte îl deține *Meteora* unde pe suprafața unor uriașe stânci, la înălțime, există o aglomerare de mici mănăstiri cu intensă viață monahală, care



UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European  
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale  
2007-2013

OIPOSDRU

MINISTERUL  
EDUCAȚIEI ȘI  
CERCETĂRII  
ȘTIINȚIFICEUniversitatea Spiru Haret  
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, parter, cam.4, București, sect. 2 @ clio@spiruharet.ro

☎ 021.455.1720

🌐 www.clio.spiruharet.ro

CLIO

POSDRU/156/1.2/G/139498

au păstrat obiecte reprezentative pentru arta religiei ortodoxe. Locul cel mai vizitat va rămâne mereu *Atena*, capitala țării cu siturile Acropole și Pantheonul, templul zeiței Athena.

■ Dincolo de continentul european, pe alte continente există importante destinații culturale de excepție care tezaurizează valoroase monumente și instituții muzeale. Astfel există în **Siria, Turcia, Egipt, Maroc, India, China, Japonia, Indonezia, Mexic**, numeroase localități cunoscute pentru edificii religioase, muzee de istorie, artă, etnografie etc.

O formă particulară a turismului cultural o reprezintă cel religios, componentă care în ultimii ani a manifestat o evoluție dinamică, majorându-și sensibil ponderea în structura vacanțelor culturale. Având în vedere amploarea acestuia, aprecierea și interesul de care se bucură în rândul turiștilor, dar și ofertanților de vacanțe, se impune analiza distinctă a sa.

Trecerea în revistă a câtorva aspecte privind turismul cultural permite concluzia că această formă de călătorie se află în plină ascensiune; pe de o parte este vorba de creșterea cererii, rezultat al dorinței și nevoii tot mai accentuate a turiștilor de a cunoaște lucruri noi, de a lua contact cu alte civilizații și culturi, de a beneficia mai mult de pe urma vacanțelor și, pe de altă parte, de promovarea tot mai intensă a acestui gen de călătorii de către ofertanții de produse turistice, dar și de către autorități, considerându-se că este o modalitate cu impact mai redus asupra mediului, o formă de călătorie mai ușor de administrat și de controlat.

Totodată, experiența țărilor cu tradiție în domeniu ilustrează complexitatea și dificultatea procesului de valorizare a patrimoniului prin turism cultural, reprezentând un veritabil model pentru țările nou intrate pe piața turismului cultural, cum este și cazul României.



## Perspective ale turismului cultural pe plan mondial

Evoluțiile economice aduc în prim plan noi cerințe de ordin spiritual și cultural. Astfel, economia mondială modernă se axează pe noi coordonate de acțiune:

- accentuarea rolului deținut de cunoaștere și informație, care prin sistemul informatic devine mult mai accesibilă;
- susținerea ideilor inovatoare ale noilor tehnologii axate pe consumuri energetice reduse și mai puțin poluante pentru mediul înconjurător;
- organizațiile economice publice și private sunt descentralizate, mai adaptabile la schimbări periodice de profil și structură;
- piețele comerciale sunt tot mai fluide și deschise alternativelor viabile, fiind mai agresive în a câștiga noi spații de acțiune;
- nivelul forței de muncă în general se sprijină pe o specializare mai evidentă, cu calificări multiple pe un domeniu de activitate, cu capacitate mai bună de adaptare;
- relațiile dintre unități economice, instituții și organizații, ONG-uri se sprijină tot mai mult pe informații de jos în sus, pe interacțiuni reciprocă, cooperare și parteneriat.

Aceste schimbări din economia mondială, din societatea cunoașterii vor influența turismul în general și pe cel cultural în particular.

Creșterea impresionantă a turismului în ultimii ani este unul dintre cele mai remarcabile fenomene ale economiei moderne.

O previziune a OMT, „Tourism: 2020 Vision”, indică faptul că acest trend va continua, așteptându-se o cifră a sosirilor de mai mult de un miliard în 2010 și peste 1,5 miliarde în 2020, iar evoluțiile recente ale circulației turistice internaționale confirmă acest lucru. Aceeași previziune arată că turismul cultural



UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European  
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale  
2007-2013

OIPOSDRU

MINISTERUL  
EDUCAȚIEI ȘI  
CERCETĂRII  
ȘTIINȚIFICEUniversitatea Spiru Haret  
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oamenii!

✉ Str. Italiană, nr. 28, parter, cam.4, București, sect. 2 @ clio@spiruharet.ro

☎ 021.455.1720

🌐 www.clio.spiruharet.ro

CLIO

POSDRU/156/1.2/G/139498

va fi unul dintre cele cinci segmente de piață cheie în viitor, iar creșterea în această direcție va reprezenta o provocare din ce în ce mai mare din punctul de vedere al coordonării fluxurilor de vizitatori spre atracțiile culturale. Mai mult, turismul cultural tinde să atragă segmente de piață cu niveluri relativ ridicate de instruire și venituri, ceea ce poate conduce la obținerea unor beneficii sporite pentru destinații.

Creșterea cererii pentru turismul cultural este susținută de mutațiile structurale ale circulației turistice, care arată o tendință clară de micșorare a duratei sejururilor și o mai mare fragmentare a vacanțelor. Scurtarea vacanțelor multiplică vizitele de durată mică, orientate în principal spre turismul urban și cultural.

La nivelul Uniunii Europene, orientarea actuală este aceea că industria culturii să fie capabilă de a produce profituri tot mai bune. De altfel, în anul 2014 această activitate a adus un profit mai mare cu 7 % față de cel al industriei autoturismelor. Punerea în valoare a obiectivelor culturale, dar și diversificarea manifestărilor culturale a participat prin sistemul de taxe și impozite la formarea PIB-ului, la creșterea economică mai mult decât sectoarele imobiliar, alimentar, textil, băuturi alcoolice, tutun.

Pe lângă creșterea continuă a cererii turistice pentru toate tipurile de destinații, sunt și alți factori care explică acest trend al turismului cultural, printre care:

- turiștii sunt mai sofisticăți, căutând medii culturale și modalități de exprimare diferite; astfel crește și nivelul de instruire al populației și se dezvoltă o atitudine de toleranță și înțelegere între turiști și localnici; pe termen lung, turismul cultural poate fi privit astfel ca un instrument pentru menținerea păcii în lume ;



MINISTERUL  
EDUCAȚIEI ȘI  
CERCETĂRII  
ȘTIINȚIFICE



Universitatea Spiru Haret  
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, parter, cam.4, București, sect. 2 @ clio@spiruharet.ro

☎ 021.455.1720

🌐 www.clio.spiruharet.ro

CLIO

POSDRU/156/1.2/G/139498

- un număr tot mai mare de autorități locale consideră turismul o sursă de venituri și de locuri de muncă, ceea ce încurajează călătoriile de orice fel;
- autoritățile responsabile de administrarea și conservarea patrimoniului natural și cultural sunt tot mai conștiente de capacitatea turismului de a genera resurse financiare, care pot contribui la conservarea patrimoniului și îmbunătățirea calității prestației turistice;
- turismul cultural apare ca unul dintre puținele fenomene ce contracarează procesul de standardizare culturală care se dezvoltă în paralel cu globalizarea economică.

Așadar, o primă tendință care poate fi remarcată este aceea de creștere a numărului celor care solicită produse culturale în forma lor pură sau în asociere cu alte motivații ale călătoriilor.

O altă tendință se referă la diversificarea segmentelor de clientelă care solicită vacanțe cu temă culturală; este vorba despre receptivitatea mai mare a turiștilor față de vacanțele culturale ca rezultat al creșterii nivelului lor de educație și de cultură și implicit a nevoilor față de produsele culturale. Această tendință este susținută și de accesibilitatea mai largă a ofertei exprimată prin diversitatea produselor, prin apropierea lor de așteptările turiștilor, dar și prin nivelul prețurilor practicate.

O a treia tendință este exprimată de reorientarea spațială a fluxurilor turistice în sensul căutării unor noi culturi și civilizații; în principal, este vorba despre atracția civilizațiilor, culturilor din Asia de Est și din Africa.

În afara mutațiilor înregistrate în evoluția cererii, au loc o serie de transformări și în ofertă fie pentru a răspunde mai bine nevoilor turiștilor, fie pentru a asigura valorizarea și conservarea în același timp a patrimoniului cultural.





În acest sens pot fi identificate două tendințe majore: **dezvoltarea și diversificarea ofertei.**

La o privire de ansamblu, puține destinații turistice în plan cultural reușesc să includă la un loc cât mai multe atribuții pozitive: raritate, autenticitate, valoare mondială, infrastructură, servicii turistice, alte atracții naturale și culturale. De asemenea, extinderea spațiului turistic, concentrarea fluxurilor de vizitatori în așezări culturale renumite poate aduce un plus de poluare, nesiguranță, servicii de mai slabă calitate, uzură mai evidentă pentru obiectivele culturale. De altfel, multe situri culturale și orașe se confruntă cu probleme de congestie create de numărul ridicat de turiști în aeroporturi și alte infrastructuri de transport, supraaglomerarea destinațiilor turistice, ceea ce diminuează calitatea experienței turistice și uneori deteriorează spațiul fizic al sitului.

Prin urmare rezultă că pe plan mondial, în țările care dețin supremația în turismul cultural, se pune problema unei concentrări raționale a elementelor de urbanistică, infrastructură, servicii publice și turistice, comerciale, a unei modernizări succesive, astfel încât să poată dezvolta durabil pe termen mediu și lung această formă de turism.

Diversificarea ofertei turistice în turismul cultural nu este un demers facil și presupune o atentă analiză a valorilor existente, asociate cu resurse financiare importante. Acest demers se sprijină în principal pe multiplicarea elementelor de atracție oferite turiștilor. În consecință, se pot menționa câteva căi de diversificare reală a ofertei turistice, în funcție de caracteristicile unei destinații turistice:

- *localități fără atracții turistice deosebite*, care par a semăna între ele, dar care se pot înscrie într-un circuit turistic prin frumusețea mediului natural, prin particularitățile arhitecturale existente (unele așezări încearcă să-și păstreze



UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European  
POSDRU 2007-2013Instrumente Structurale  
2007-2013

OIPOSDRU

MINISTERUL  
EDUCAȚIEI ȘI  
CERCETĂRII  
ȘTIINȚIFICEUniversitatea Spiru Haret  
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oamenii!

✉ Str. Italiană, nr. 28, parter, cam.4, București, sect. 2 @ clio@spiruharet.ro

☎ 021.455.1720

🌐 www.clio.spiruharet.ro

CLIO

POSDRU/156/1.2/G/139498

nucleele istorice) sau prin agreementul oferit (gastronomie, spectacole, parcuri tematice etc.). În plus, chiar orașele moderne, axate pe civilizația betonului, a sticlei pot deveni atractive prin regândirea spațiilor deschise - piețelor, a spațiilor verzi, a terenurilor virane care să aibă altă utilitate decât cea imobiliară, și anume una orientată către agreement;

- *localități cu câteva atracții de patrimoniu*, care fac eforturi de a și le valorifica din punct de vedere turistic. În acest sens, încearcă să pună accent pe istoria locului precum și pe existența unor personaje celebre. Tot mai multe așezări acordă o mare atenție conservării, restaurării adevăratelor embleme istorice, ce pot fi reprezentate de clădiri vechi sau de locații care au fost sediul unor evenimente politice, militare;

- *localități cu multiple atracții turistice* care au cele mai mari șanse de a deveni puncte cheie în orice program turistic. Acestea se axează, dincolo de punerea în valoare a obiectivelor culturale, pe realizarea unor centre comerciale, de agreement și de recreere, de sănătate, prin care să crească durata sejurului. Asemenea localități și-au mărit atracțiile culturale prin organizarea de evenimente artistice, sportive, aniversări, care pot spori atracția și farmecul acestor așezări.

Aceste abordări arată că în realitate oferta turistică nu poate să dețină toate atributele unor produse turistice de excepție: unicitate și personalitate istorică și arhitecturală, artistică, infrastructură, servicii și o mare varietate de atracții. Astfel, diversificarea ofertei trebuie să se sprijine pe suma posibilităților existente care să le combine în variante de programe turistice. Fiecare variantă realizată trebuie să aibă la bază o identificare atentă a unei anume piețe țintă și să atragă anumite segmente de turiști. Orice expansiune temporală și spațială a ofertei turistice trebuie să ofere poziționarea și ocuparea unei nișe bine definite pe o piață turistică tot mai competitivă.



MINISTERUL  
EDUCAȚIEI ȘI  
CERCETĂRII  
ȘTIINȚIFICE



Universitatea Spiru Haret  
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oamenii

✉ Str. Italiană, nr. 28, parter, cam.4, București, sect. 2 @ clio@spiruharet.ro  
☎ 021.455.1720 🌐 www.clio.spiruharet.ro

CLIO  
POSDRU/156/1.2/G/139498

În turismul cultural, din cele prezentate, se identifică o principală orientare, constând în competiția pentru consolidarea funcției turistice a localităților și obiectivelor, dar și pentru păstrarea propriei identități. Progresul social și economic nu mai este egal cu industrializarea puternică, ci mai degrabă cu atragerea agenților economici axați pe dezvoltarea locurilor de interes cultural și **turistic**.

Actuala dinamică a pieței, a structurilor concurențiale a determinat o reorientare a poziției sectoarelor economice, astfel că pe primul loc se găsește cel al serviciilor. Pentru ca această formă de turism să dețină o poziție la fel de bună ca aceea a altor forme de turism cunoscute (litoral, balnear, montan), se cere ca valorificarea resurselor culturale să se realizeze conform noilor mecanisme care acționează pe piață și să privească toate componentele acesteia ca pe un tot unitar.

Formă de turism extrem de complexă, turismul cultural beneficiază de un amplu patrimoniu și de o bogată experiență pe plan mondial. Dimensiunile sale sunt dificil de estimat, însă putem remarca faptul că toate țările aflate în topul primelor destinații turistice internaționale dețin obiective culturale de mare atractivitate, capabile să motiveze ele însele deplasarea turiștilor.

În turismul cultural, ca și în celelalte forme de turism (montan, balnear, litoral) concurența este puternică, având în vedere componentele de cultură și civilizație. Strategia de câștigare a unor cote de piață importante presupune o proiectare integrată a tuturor componentelor unui produs turistic cultural, pentru a deveni atractiv, având în vedere că orice capacitate concurențială se poate schimba periodic.

La nivelul turismului actual, există tendința ca diversificarea ofertei să se axeze pe un portofoliu redus de programe, investiții de profil și să se orienteze



Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, parter, cam.4, București, sect. 2 @ clio@spiruharet.ro  
☎ 021.455.1720 🌐 www.clio.spiruharet.ro

CLIO  
POSDRU/156/1.2/G/139498

către activități variate pentru a elimina riscul de a depinde de un sector economic dominant, cu evoluție imprevizibilă.

Secolul XXI va pune accent și în domeniul turismului pe valul tehnologiilor inovatoare, pe creativitate și pe originalitate, pe dominația forțelor concurențiale pe o piață turistică tot mai dinamică și instabilă. În procesul laborios al diversificării ofertei turistice vor exista mereu „câștigători” și „perdanți”, iar cei care vor alege linia de mijloc vor fi cei care mențin în echilibru combinația dintre creștere și expansiune a turismului.



Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oamenii!

✉ Str. Italiană, nr. 28, parter, cam.4, București, sect. 2 @ clio@spiruharet.ro  
☎ 021.455.1720 🌐 www.clio.spiruharet.ro

CLIO  
POSDRU/156/1.2/G/139498

## **A 10.2 a Broșură de informare a studenților referitoare la relevanța masterului în Valorizarea Patrimoniului pentru piața muncii și perspectivele de carieră în acest domeniu**

Programul de studii universitare de licență Valorizarea Patrimoniului se desfășoară pe o durată de doi ani (4 semestre) și presupune obținerea de 120 de credite și 10 credite din susținerea lucrării de disertație.

Programul cuprinde 17 discipline dintre care 7 discipline de sinteză(40%) și anume: Tehnici moderne de marketing, Managementul patrimoniului cultural, Strategii de marketing în dezvoltarea proiectelor culturale și de marketing, Comunicare și managementul mărcii în valorizarea patrimoniului, Relații publice în valorizarea muzeelor, monumentelor și în industriile culturale, Negocieri și uzanțe de protocol, Bugetarea proiectelor culturale de patrimoniu și 10 discipline de aprofundare (60%): Dezvoltare teritorială prin valorizarea patrimoniului cultural, Marketing cultural și de patrimoniu, Promovarea patrimoniului prin turism cultural, Evaluarea patrimoniului cultural și a politicilor publice de valorizare a patrimoniului, Internaționalizarea patrimoniului gastronomic - abordare culturală și de business, Metode de cercetare în marketingul proiectelor culturale, Practica de specialitate, Valorizarea patrimoniului prin reprezentarea istoriei, Managementul carierei și dezvoltare profesională în domeniul patrimoniului, Elaborarea lucrării de disertație.

La absolvirea acestui program masteral se pot ocupa următoarele funcții:manager de patrimoniu, consultant în valorizarea patrimoniului, expert turism cultural etc



Potențiali angajatori ai absolvenților programului masteral Valorizarea patrimoniului: Ministerul Culturii, Institutul Național al Patrimoniului Cultural, Institutul Cultural Român, agenții de turism, ONG-uri, firme de consultanță implicate în protejarea, valorizarea, reprezentarea patrimoniului cultural istoric, muzee, Comisia Europeană - direcția de cultură și dezvoltare, firme particulare care acționează în domeniul marketingului cultural, turismului cultural, care valorifică patrimonial cultural material și imaterial

Absolvenții vor dobândi următoarele competențe profesionale și transversale:

### **1.Competențe profesionale**

#### **C1. Utilizarea corectă și adecvată a conceptelor, a metodologiilor, instrumentelor de lucru și de cercetare în mediile profesionale de marketing de la nivelul organizațiilor care își desfășoară activitatea în domeniul valorizării patrimoniului cultural**

C1.1 Cunoașterea, înțelegerea și utilizarea conceptelor, metodelor, tehnicilor și instrumentelor specifice de marketing pentru fundamentarea deciziilor strategice și tactice ale organizațiilor

C1.2 Explicarea, aprofundarea și interpretarea conceptelor, practicilor cu valoare de principii, concepțiilor și teoriilor bazate pe practici cu valoare universală

C1.3 Analiza și elaborarea strategiilor dezvoltării portofoliului de afaceri; planificarea noilor afaceri, planificarea bugetară

C1.4 Perfecționarea sistemului de analiză multicriterială, pentru a decela creația și inovația de vechi și inadecvat, din perspectiva marketingului

C1.5 Elaborarea strategiilor de produs și de marcă, gestionarea liniei de produse și mărci; elaborarea strategiilor și programelor de preț; elaboarea strategiilor de comunicare și promovare



## **C2. Fundamentarea, conceperea și aplicarea de strategii, programe și proiecte complexe prin utilizarea critic-constructivă a cunoștințelor teoretice și a deprinderilor practice**

C2.1. Definirea conceptelor pentru aplicarea strategiilor utilizând cunoștințele teoretice și deprinderile practice

C2.2 Explicarea conceptelor utilizând cunoștințele de specialitate în vederea conceperii și aplicării de strategii

C2.3 Conceperea și aplicarea de programe și proiecte complexe în vederea valorizării patrimoniului

C2. 4 Elaborarea unor criterii pertinente în vederea elaborării strategiilor în domeniul valorizării patrimoniului

C2.5 Utilizarea metodelor cantitative și calitative în elaborarea de proiecte profesionale

## **C3. Elaborarea strategiilor de dezvoltare a afacerilor și acordarea de consultanță de specialitate**

C3.1. Cunoașterea și înțelegerea conceptelor privind strategiile de dezvoltare ale afacerilor în domeniul valorizării patrimoniului cultural

C3.2. Explicarea și interpretarea implicațiilor economice ale aplicării strategiilor în administrarea afacerilor în valorizarea patrimoniului cultural

C3.3 Dobândirea de abilități în soluționarea problemelor apărute la nivelul managementului unei firme de valorizare a patrimoniului

C3. 4 Elaborarea strategiilor de dezvoltare a valorizării patrimoniului la nivel local și regional

C3.5 Cunoașterea metodelor de fundamentare a strategiilor în domeniul serviciilor de valorizare a patrimoniului

## **C4. Abilitatea de a administra afaceri pentru valorizarea patrimoniului**



MINISTERUL  
EDUCAȚIEI ȘI  
CERCETĂRII  
ȘTIINȚIFICE



Universitatea Spiru Haret  
București

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007- 2013. Investește în oameni!

✉ Str. Italiană, nr. 28, parter, cam.4, București, sect. 2 @ clio@spiruharet.ro  
☎ 021.455.1720 🌐 www.clio.spiruharet.ro

CLIO  
POSDRU/156/1.2/G/139498

C4.1 Cunoașterea și utilizarea conceptelor și ideilor specifice optimizării activității unei firme specializate în valorizarea patrimoniului

C4.2 Utilizarea cunoștințelor în administrarea afacerilor în societățile comerciale preocupate de valorizarea patrimoniului cultural

C4.3 Înțelegerea și utilizarea unor concepte teoretice în vederea adaptării unei firme de valorizarea patrimoniului la cerințele mediului extern

C4.4 Analiza informațiilor și evaluarea riscului în adoptarea deciziilor la nivelul unei firme de valorizarea patrimoniului

C4.5 Evidențierea metodelor prin care se asigură adaptarea firmei de valorizarea patrimoniului la cerințele pieței specific

## **C5. Dezvoltarea capacității de analiză și de aplicare creativ-inovativă a experienței practice și cunoștințelor teoretice**

C5.1 Identificarea și utilizarea conceptelor și ideilor specifice în vederea aplicării creativ-inovative a cunoștințelor teoretice

C5.2 Explicarea și interpretarea conceptelor teoretice în vederea aplicării acestora în practică

C5.3 Identificarea metodelor de punere în practică a cunoștințelor teoretice

C5.4 Utilizarea instrumentarului de management în valorizarea patrimoniului în vederea fundamentării deciziilor

C5.5 Elaborarea de lucrări practice și sinteze de documentare

## **2. Competențe transversale**

CT1 Aplicarea principiilor, normelor și valorilor de etică profesională în cadrul îndeplinirii propriilor sarcini profesionale în mod eficient și responsabil

CT2 Angajarea răspunderii în conducerea activității unor grupuri profesionale sau instituții pentru desfășurarea unei activități eficiente

CT3 Autocunoașterea nivelului de formare și identificare a nevoilor de dezvoltare profesională în vederea valorificării ulterioare în propria activitate